

Het achttiende WCS Congres: gelukkig weer gewoon live

F. van Wijck*

Het achttiende congres in het 39-jarig bestaan van de WCS was een ouderwets feestje na de moeilijke coronaperiode waarin alleen online ruimte bestond om elkaar te ontmoeten en kennis over te dragen. Dat was ook te merken. Niet alleen aan het forse bezoekersaantal, maar ook aan de vrolijke stemming tijdens de lunchpauze en de borrel achteraf. Door de strakke organisatie kwam ook - ondanks dat het 'slechts' een eendaags congres was - de inhoudelijke kennisoverdracht niet in het gedrang.

Met maar liefst bijna 1.500 bezoekers. WCS-voorzitter René Baljon keek aan het begin van zijn openingswoord tevreden de goed gevulde zaal in. Het achttiende WCS Congres belooft weer een inspirerende dag te worden. Wel bewust maar één dag, zei hij er direct bij. In de periode waarin het werd georganiseerd, was nog onduidelijk of de covidpandemie misschien toch nog roet in het eten kon strooien. "Maar in 2024 hebben we weer als vanouds een tweedaags congres", zei hij, "zet 26 en 27 november maar vast in je agenda. En voor vandaag geldt: leer van elkaar en lach met elkaar."

Forse uitdaging

Na deze aanstekelijke opener werd Baljon snel serieus. "Er wordt een te groot beroep gedaan op de zorg", vertelde hij, "dat wordt voor de komende jaren écht een knelpunt. De vergrijzing neemt toe terwijl er minder mensen zijn om de zorg te verlenen, dus een zorgkloof ligt op de loer." Hij wierp ook de vraag op of we weer toe gaan naar de 'witte woede' van 1989, toen zorgmedewerkers uit protest met ziekenhuisbedden de straat op gingen. "Dat was toen succesvol", memoreerde hij. "Het leidde tot achttien aanbevelingen van de commissie Werner en die zijn bijna allemaal gerealiseerd."

De situatie nu is weer net zo nijpend als toen, stelde hij. Hij verwees naar ziekenhuisbestuurder Bart Berden, die recent stelde dat de zorg niet meer alles gaat leveren wat mensen ervan gewend zijn en ook niet tegen de vertrouwde kwaliteit. "De overheid spreekt over passende zorg en dat betekent dat mensen meer zelf moeten gaan doen", zei hij. "Gaat dit betekenen dat een pakketje met een medisch hulpmiddel aan je voordeur wordt afgeleverd en dat je op YouTube kijkt hoe je dat moet gebruiken? We gaan het zien. Feit is in ieder geval dat jullie allemaal bijzondere zorgverleners blijven. En een van jullie wint vandaag de WCS Award 2023." Tot slot van zijn welkomst-

woord stond hij nog even stil bij de Wondenboek-app. Daarvan maken inmiddels duizenden wondzorgprofessionals dagelijks gebruik.

Vakmanschap en empathie

Voordat het na Baljons openingswoord tijd was voor de vakinhoudelijke sessies, kwam eerst een onverwachte gastspreker aan het woord: cabaretier en acteur Peter Heerschop. Hij vertelde hoe hij tijdens zijn opleiding tot gymleraar zijn eerste ervaring in de wondzorg opdeed via zijn anatomiedocente op de Pabo. Zij zag dat jongens de gewoonte hadden om zich van de houten trapleuning in het schoolgebouw te laten glijden, en beschikte over het tekentalent om heel nauwkeurig te laten zien wat daarbij gebeurt als precies ter hoogte van het scrotum een splinter naar binnen dringt. Ter voorbereiding op zijn verdere, hilarische verhaal had hij aan een aantal mensen gevraagd wat zij als eigenschappen van wondverpleegkundigen zagen. Prettig gestoord, heel precies, ook thuis netjes en opgeruimd, empathisch en probleemloos in staat om tijdens het eten foto's van vieze wonden met elkaar te delen.

"Je wilt iets voor mensen betekenen", zei hij. "Daarin speelt vakmanschap natuurlijk een rol, maar ook aandacht geven, iets voor iemand betekenen. Wondzorg is helend, je maakt iemand heel." Hij kon rekenen op een daverend applaus.

Relatie voeding en chronische wonden

In de lezing van Jeanne de Vries (voedingskundige, verbonden aan Wageningen Universiteit) stond het effect van voeding bij wondzorg centraal. Tussen die twee bestaat een duidelijke relatie, vertelde zij, zeker als het om chronische wonden gaat. Een slechte voedingstoestand verhoogt bij de aanwezigheid van een wond het risico op een infectie en zorgt voor een vertraagde wondgenezing. "Die wondge-

nezing vraagt extra energie”, zei ze, “dus heeft iemand eiwit, vitamines en mineralen nodig. Een oudere of chronisch zieke kan zonder voeding in een neerwaartse spiraal terechtkomen. Bij ouderen is sprake van een duidelijke relatie tussen slechte wondgenezing en ondervoeding, iets wat ook in Nederland voorkomt. Gevolgen zijn een slechte kwaliteit van leven, langere ziekenhuisopname en zelfs overlijdensrisico.”

Vaak is de chronische wond niet het enige probleem, maar is sprake van comorbiditeit. “Ook daarmee moet rekening worden gehouden”, zei De Vries. “Ziekten kunnen een nadelige invloed hebben op de mobiliteit en een verandering geven in de spijsvertering. Het kan ook verstandig zijn de patiënt de tandarts te laten bezoeken. Een slechte mondgezondheid beïnvloedt de voedingsinname.”

De Vries waarschuwde wel voor het feit dat naar de relatie tussen voeding en wondgenezing nog onvoldoende onderzoek wordt gedaan. Wel is van curcumine bijvoorbeeld al bekend dat het een ontstekingsremmende werking lijkt te hebben en een positieve invloed heeft op de collageensynthese. Maar het wordt moeilijk door het lichaam opgenomen en kan de werking van geneesmiddelen beïnvloeden. Naar de timing voor het toedienen van voedingssupplementen wordt ook onderzoek gedaan. Dit wijst erop dat een foute timing nadelig kan zijn. Deze twee voorbeelden maken duidelijk dat meer onderzoek nodig is.

Blik op dementiezorg

Volgende spreker was Teun Toebe, verpleegkundige en student zorgethiek aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht, die tijdens een stage kennismakte met dementiezorg en besloot bij mensen met dementie in het verpleeghuis te gaan wonen. Een bijzondere bijdrage aan de congresdag, in die zin dat hij niet over wondzorg vertelde, maar over de manier waarop deze zorg is ingericht in ons land. “Voor mensen met dementie is niets meer vanzelfsprekend”, vertelde hij. “In mijn opleiding was ADL het eerste leerdoel. Met de kennis die ik nu heb, zou ik zeggen dat het eerste leerdoel zou moeten zijn: zitten. Leren luisteren en observeren, dat moet het fundament van de zorg zijn. Verpleeghuiszorg is zorg in de laatste levensfase, gemiddeld acht maanden. Wat dus voorop moet staan, is de kwaliteit van leven. We moeten mensen met dementie als mensen zien, niet als ziekte. Dan veranderen alle patronen in de manier waarop we ze zorg verlenen.” Het verpleeghuis moet een verpleegthuis worden, betoogde hij. “Dat vraagt om een balans tussen veiligheid en kwaliteit van leven”, vertelde hij, “nu ligt de focus vooral op veiligheid. Het is de belevingswereld van de mensen met dementie die op de voorgrond moet staan.”

Scabiës

Met dermatoloog Annemie Galimont-Collen (dermaTeam/Bravis Ziekenhuis) keerde de focus terug naar de wond-

zorg. “Na dit kwartier gaan jullie niet meer zo vrolijk bij elkaar zitten”, grapte ze. De sterk vergrote afbeelding van een mijt onderstreepte die boodschap, want haar bijdrage ging over scabiës. Zoals bekend de laatste tijd vooral onder jongeren in studentenhuizen een groot probleem. De mijt overleeft alleen op de mens en kan van mens tot mens worden overgedragen door direct huidcontact langer dan vijftien minuten met iemand die er al mee besmet is, door diens kleding te dragen of door in diens bed te slapen. De behandeling bestaat uit crèmes of tabletten, grondige hygiënische maatregelen en gelijktijdige behandeling van de contactpatiënten. “De klachten ontstaan vier tot zes weken na de besmetting”, vertelde Galimont, “het is dus zaak terug te rekenen met welke mensen de patiënt in die tijd close contact heeft gehad. Iemand kan zonder klachten te ervaren toch besmettelijk zijn. Maar na succesvolle behandeling is iemand twaalf uur later al niet meer besmettelijk.”

Aan het einde van haar lezing kwam direct Baljon weer het podium op. Om haar te bedanken en de pauze aan te kondigen, dacht ze wellicht. Maar tot haar zichtbare verrassing kende hij haar de WCS Award 2023 toe. “Jij benadert iedereen zo dat ze kunnen leren van je werk”, zei hij.

Bomvolle parallelsessies

Het middagprogramma na de pauze was volledig gevuld met parallelsessies. Een bijzonder ruim aanbod zelfs: over dermatologie, decubitus, chirurgische wonden en stoma, diabetische voet, ulcus cruris, expertise brandwondencentra bij bijzondere wonden, oncologische wonden en ulcera. Ook waren er sessies van de sponsors Lohmann & Rauscher, Bosman en Urgo Medical.

Aan het begin van de parallelsessie over oncologische wonden en ulcera werd de bezoekers verzocht tot aan de pauze ook echt aanwezig te blijven. Tussentijds weggaan zou de continuïteit verstoren, zo werd gezegd. Bovendien waren de sessies allemaal goed gevuld zodat tussentijds aanschuiven niet altijd mogelijk was. Maar de bezoekers bleken er ook niet de behoefte toe te hebben. Ze kregen boeiende vakinhoudelijke sessies voorgeschoteld en maakten dankbaar gebruik van de mogelijkheid om tijdens de lezingen en na afloop van iedere presentatie vragen te stellen. Geheel in lijn met de basis waarop WCS al sinds de oprichting gestoeld is: kennisoverdracht.

** Frank van Wijck, freelance journalist*